

Abstract

Napjaink egyik fő társadalmi és gazdasági kihívása a migráció, melynek fogalomkörét a tanulmány első fejezetére tisztázza. Feltételezhető, hogy az észak-afrikai és a közel-keleti válság következtében számolni kell az európai országoknak is a saját munkaerőpiacuk egy részének elvándorlásával, vagy feltöltődésével. Az elvégzett kutatómunka e kérdéskör hazai aspektusát vizsgálja a magyar ki- és bevándorlók összetételének, illetve a migráció évtizedes tendenciájának elemzésével az Eurostat és a Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján. Rávilágítunk arra a problémára, amely a fent említett két statisztikai hivatal adatainak eltéréseiből adódik. Feltárássra kerülnek azok a külső kényszerítő körülmények és belső motívumok, amik a ki- és bevándorláshoz vezetnek, figyelembe véve a célországok helyzetét. A statisztikai adatok alapján bemutatjuk a párhuzamos visszatelepülés jelenségét is. Továbbá, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal adatai alapján elemzésre kerül a Magyarországot érintő migrációs hullám hatása, mely során a tanulmány a hipotézis ellenőrzés eszközével bizonyítja, hogy a migránsok döntően nem cél-, hanem tranzit országnak tekintik Magyarországot.

Kulcsszavak: magyar, migráció, vándorlás

Bevezetés

Napjaink egyik fő társadalmi és gazdasági kihívása a migráció, amely az elmúlt évek során növekvő tendenciát mutat Magyarországon. Az Európai Unióba történt 2004-es bővítésnek követően országunkból történő munkaerő elvándorlásban nem volt megfigyelhető nagyszámú növekedés, egészen a 2008-as évig. A későbbiekben az elvándorlás aránya folyamatosan növekedett, mellyel arányosan a hazaérkezők száma is növekedésnek indult. A tanulmányban bemutatásra kerül, hogy a szakirodalmak szerint milyen motiváció miatt hagyják el az országot, és miként mutatkozik meg számokban a statisztikai hivatalok adatai alapján a magyarok el- és visszavándorlása. Illetve betekintést nyújt a képzett munkaerő kivándorlására, arra, hogy az agyelszívás (Brain Drain) és az elvándorlás milyen problémákat okoz egyes szakmák betöltésére. Emellett ismerteti az európai célországokat, és választás mögött álló motivációit. Továbbá elemzésre kerül a Magyarországot érintő migrációs hullám, illetve az, hogy az esemény során érkezők főként tranzit országnak tekintik országunkat, nem pedig célországnak.

1. A migráció

A migráció egy komplex folyamat, amelyet ha tömören szeretnénk definiálni, akkor népesség mozgást vagy népvándorlást jelent, amely történhet egy országon belül, illetve más országokba, tehát röviden értelmezve földrajzi helyváltoztatás. Fontos kiemelni a migrációs potenciált, és megvizsgálni azt, hiszen fontos tényező, hogy miért döntenek az ország elhagyása mellett az állampolgárok. „Migrációs potenciálnak nevezzük azt a szándékot, hogy valaki külföldön vállaljon munkát vagy kivándoroljon.” [Sik; 2002, 3. p.] Az elmúlt évek szakirodalmi ma már másképp tekintenek a migráció szociológiájára, és megkülönböztetnek nézeteket, melyből az

egyik legfrissebb az új közgazdaságtanát vallók vélekedései, akik megalkották saját modelljüket, amely sok esetben eltér a korábbi neoklasszikus elméletektől. Az egyik legfontosabb alapelve, hogy a háztartások vagy annak egyes tagjai nem feltétlenül csak a nettó hozam érdekében vándorolnak külföldre, és így növeljék bérüket, hanem hogy jobb életkörülményt biztosítsanak maguk és családjuk számára. [Stark, Taylor és Yitzhaki, 1986, 1988; Stark és Taylor, 1989, 1991a, 1991b; Stark, 1991 és Sik, 2012]

A migráció új közgazdaságtanának követőinek elméleti modellje számos, igen eltérő politikai következtetésre jutott:

- „A migráció tudományos elemzéséhez a családokra, háztartásokra vagy más, kulturálisan meghatározható, termelési és fogyasztási egységekre kell támaszkodni, nem pedig az elszigetelt egyénre. Megfigyelhető, hogy a férfiak nagyobb arányban vándorolnak külföldre.
- A bérkülönbségek nem szükségképpen adnak elegendő okot a nemzetközi migrációra; másrészt viszont bérkülönbségek hiányában is erős lehet az a hatás, amely a háztartásokat az országok közötti mozgásra készíti, hogy szétterítsék a kockázatokat.
- A nemzetközi migráció és a helyben történő munkavállalás vagy termelés nem egymást kölcsönösen kizáró lehetőségek. Sőt, a háztartások erősen érdekeltek abban, hogy a migrációs folyamatba és a helyi tevékenységekbe egyaránt bekapcsolódjanak. A helyi gazdasági tevékenységből származó jövedelem növekedése valójában növelheti a migráció vonzerejét, a migráció segítséget nyújthat a helyi tevékenységekbe történő befektetést korlátozó tőkehiány és a kockázatok leküzdéséhez. Tehát a kibocsátó régiókban bekövetkező gazdasági fejlődés nem mérsékli a nemzetközi migrációra nehezedő nyomást.
- A nemzetközi mozgás nem szükségképpen torpan meg azáltal, hogy megszüntetik az országok közötti bérkülönbségeket. Továbbra is fennmarad a migrációs érdekeltség, ha az egyéb piacok a küldő országokban hiányoznak, tökéletlenek vagy kiegyensúlyozatlanok.
- Hasonló nagyságú jövedelemelőnynek nem ugyanolyan a hatása a jövedelem eloszlási skála különböző pontjain elhelyezkedő háztartások migrációjának valószínűségére, illetve az eltérő jövedelmi helyzetben lévő közösségekben élők körére.
- A kormányok nem csupán a munkaerőpiacot befolyásoló politikákon keresztül gyakorolhatnak hatást a migrációs ráta alakulására, hanem olyan politikákon keresztül is, amelyek a biztosítási, a tőke- és a határidős piacokat alakítják. A kormányzati biztosítási programok, különösen a munkanélküli-biztosítás, jellegzetes befolyást képesek gyakorolni a nemzetközi mozgásra.
- A jövedelmek eloszlását alakító kormányzati politikák és gazdasági átalakulások nyomán változás következik be az egyes háztartások relatív deprivációjában, tehát migrációs érdekeltségük is módosul.
- A jövedelmek eloszlását alakító kormányzati politikák és gazdasági változások – az átlagos jövedelmekre gyakorolt hatásuktól függetlenül – szerepet játszanak a nemzetközi migráció alakulásában. Valójában azok a kormányzati politikák, amelyek megnövelik az átlagos jövedelmeket a migránsokat kibocsátó térségekben, növelhetik a migrációt, ha a relatíve szegény családok nem részesülnek a jövedelemnövekedésből.

Ezzel szemben politikai intézkedésekkel mérsékelhető a migráció, ha a relatíve gazdag háztartások nem részesülnek a jövedelmi gyarapodásból.” [Sik, 2012; 13-14. p.]

A migráció új közgazdaságtana az eddigiekhez képest több újítással szolgált, melynek egyik legfontosabb alap pillére az, hogy a bérkülönbségek nem szolgáltatnak okot a migrációra. Hiszen mindenkiben megvan egy belső határ, amiért elhagyja az országát, és ez mindenkinél más, lehet pénzbeli, vagy kialakult piaci, gazdasági helyzet is. A továbbiakban a tanulmány Magyarország migrációs helyzetére tér ki és tárja fel azt.

2. Kivándorlás Magyarországról

Napjainkban Magyarországon megfigyelhető az elvándorlás, és annak folyamatos növekedése, melyet jól mutat az, hogy 2006 és 2013 között – az Eurostat adatai alapján – több, mint 122 ezer fő hagyta el Magyarországot, és az eltelt nyolc év alatt, megnyolcszorozódott a kivándorlás mértéke. Továbbá az is, hogy – a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai szerint – a tavalyi évben 32 852 fő hagyta el az országot, amely több mint, például Szekszárd lakossága.

A magyar elvándorlást a két statisztikai hivatal, az Eurostat és a Központi Statisztikai Hivatal adatainak segítségével lett feldolgozva. Mindkét esetben az ingyenesen elérhető adatbázisok elemeit lettek felhasználva, kiemelten feldolgozva a kivándorlás mértéke, nemek aránya és korcsoportok adatai. A következőkben először az Eurostat 2006 és 2013 közötti adatai alapján, majd a KSH 2011 és 2015 közötti adataival lesz szemléltetve, miként alakult a magyarországi elvándorlás az említett intervallumokban.

Az Eurostat adatbázisában a tanulmány írásának idejében a 2013-as évig voltak elérhetőek adatok, de a számok így is mutatják, azt, hogy milyen trend szerint alakul az elvándorlás. Az Eurostat adatai 2006 és 2013 közötti nemek szerinti megoszlását, a következő grafikon mutatja be.

1. ábra Magyar migráció nemek szerinti megoszlása 2006-2013 között Eurostat adatai alapján

Az grafikonból jól kiolvasható, hogy a vizsgált időszakban a férfiak magasabb a migrációs potenciál, mint a nőknél, tehát megfelel a fent leírt migráció új közgazdaságtanban megfogalmazott hipotéziseknek. Hiszen a magasabb férfi elvándorlás valószínűsíthető, hogy, mint családfenntartóként „próbálnak szerencsét” külföldi országokban a munkavállalással, családjukat ideiglenes hátrahagyásával, hogy biztonságos és jó anyagi feltételt biztosítsanak számukra, illetve hogy ne kelljen felesleges kockázatot vállalni az egész családnak azzal, ha lakhelyükön feladnak mindent, és nem találják a számításukat a kint tartózkodás alatt, illetve a ne kelljen kiszakadniuk a komfortzónából. Számokban ez úgy mutatkozik meg, hogy átlagosan 57 százaléka a kivándorlóknak férfi, míg 43 százalék nő. A bemutatott időszakban 2006 volt az az év, amikor a legnagyobb volt a különbség a nemek között, 24,3 %, amely magasnak mondható, míg a legalacsonyabb a 2010 és 2011-es időszak, amikor is 10 % alá ment a differencia.

Életkor szerinti megoszlást vizsgálva a 15 és 54 éves korcsoportra volt jellemző leginkább az elvándorlás, a teljes migráció átlagosan 88,75 %-át adja. Ezen felül kimagasló a 25 és 39 éves generáció ahol átlagosan 52,6 % volt a migráció. Emellett közepesnek mondható az 1 és 14 év (4,23 %) és az 55 és 64 év (4,65 %) közöttiek kivándorlása, amely valószínűsíthetően a közös családi kivándorlásnak vagy családgyejesítésnek köszönhető. Érdekes adat, hogy minden vizsgált évben volt regisztrált 95 év feletti személy, aki elhagyta az országot.

A továbbiakban a Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján lesz vizsgálva a magyar migráció, melyet a következő ábra (2. ábra) szemléltet.

2. ábra Magyar migráció nemek szerinti megoszlása 2011-2015 között KSH adatai alapján

A grafikonból jól kiolvasható, hogy a férfiak jelen esetben is nagyobb arányban vándoroltak el Magyarországról, mint a nők. A kivándorlók az adott időszakban átlagosan 53,35 %-a volt férfi, és 46,65 %-a nő, amely kisebb különbséget mutat az Eurostat adataihoz képest. A korosztályok tendenciája sem változott a KSH adataiban, továbbiakban is a 15-54 éves korosztály mondható a leginkább vállalkozó kedvűnek, amely az adatok alapján kivándoroltak átlagosan 96,32 %-át teszik ki, de továbbiakban is a 25-39 év közötti lakosság az, amelyik leginkább hajlamosnak mondható a vándorlásra, bár a 2013-as 2014-es időszakban az arányuk csökkent és kicsivel 60 % alá ment, amely még így is kimagaslónak mondható. Emellett érdekes képet fest, a kivándorlók magyar regionális megoszlása, melyet a következő 1. táblázat mutat be.

1. táblázat: Ideiglenesen külföldre távozó magyar állampolgárok régiók szerint 2011-2015

Megfigyelhető, hogy a kivándorlás mértéke Közép-Magyarországon volt a legnagyobb, és a legnagyobb arányban növekedő is, körülbelül az összes elvándorló 25-30% az említett régióból hagyta el az országot. Emellett magas volt a migrációs arány a Dunántúli régiókban is. Minden régióban látható növekedés az évek során, de megfigyelhető, hogy az ország szegényebb és jellemzően magas munkanélküliséggel sújtotta régióiban ez az arány jóval nagyobb, mint más régiókban.

Látható, hogy a két statisztikai hivatal adatai eltérnek egymástól, amely a módszertanokból ered, hiszen a KSH az adatait a regisztrált külföldi magyarokból állította össze, melynek során azok az emberek kerültek be, akik jelezték a különböző szervezeteknek, hogy ideiglenesen, vagy véglegesen külföldre távoznak. Az Eurostat adatokkal szemben, ahol a külföldön történt regisztrációt veszik alapul, ezért eltérés mutatható ki a két statisztikai hivatal adatai között, jellemzően a KSH adatai alacsonyabb értékeket mutatnak, mely annak tudható be, hogy nem minden külföldre távozó jelzi, hogy elvándorlási szándékát.

3. Képzett munkaerő kivándorlás

Fontos és nagy kihívás Magyarország számára a képzett munkaerő megtartása, hiszen hosszú távon ez társadalmi és gazdasági problémát is okozhat. A szakemberhiány az emberek mindennapjai nehezítik meg már ma is, hiszen van, hogy egy vízvezeték szerelőre heteket kell várnia az embereknek, illetve az is, hogy tudományos munkát végző személyek más országban kamatoztatják megszerzett tudásukat, valamilyen szinten megvonják annak átadását az otthon maradt személyektől, amely szintén problémát okozhat például az oktatás és az innováció területén. Ebben a fejezetben bemutatásra kerül, hogy mik azok a szakmák, amelynek a betöltése problémát jelent a régióknak és Magyarországnak (Manpower Group felmérés) – melyből következtetni lehet arra, hogy milyen munkakörben jellemző az elvándorlás –, illetve az egyre nagyobb problémát okozó agyelszívás (Brain Drain) és agyvesztés (Brain Waste).

A Manpower Group évente végez egy munkaerő piaci kutatást, melynek fő célja, hogy feltárják, a vállalatok mekkora százalékának okoz problémát az üres álláshelyek betöltése, melyek a legnehezebben betölthető pozíciók, valamint, hogy álláskereső milyen hiányosságok következtében nem tudnak elhelyezkedni a munkaerőpiacon. A 2016-os kutatásban 43 ország 42300 foglalkoztatója vett részt. A kutatás eredményeinek segítségével jó következtetéseket

lehet levonni a képzett munkaerő elvándorlásáról, hiszen jó adatokat lehet szerezni regionális és országos szinten egyaránt. Magyarországot a kutatás során az Európa, Közel-Kelet és Afrika (EMEA) régióba sorolták. A kutatás bemutatta a régió tíz legnehezebben feltölthető állását, melyet a következő felsorolás tartalmaz:

1. Szakmunka
2. Sofőr
3. Mérnök
4. Értékesítési képviselő
5. Technikus
6. Segédmunkás
7. IT szakember
8. Menedzsment
9. Vendéglátás
10. Pénzügy és könyvelés [Manpower group, 2016]

A tíz legnehezebben feltölthető munkakör Magyarországon:

1. Szakmunka
2. Sofőr
3. Mérnök
4. Vendéglátás
5. Orvosok és egészségügyi dolgozók (kivéve az ápolók)
6. IT szakemberek
7. Menedzsment
8. Pénzügy és könyvelés
9. Ápoló
10. Betanított munkás [Manpower group, 2016]

A felsorolásból jól látható, hogy az orvos és egészségügyi dolgozókkal, ápolókkal és betanított munkásokkal, nehezen tudják, vagy egyáltalán nem tudják feltölteni a munkáltatók a pozícióikat Magyarországon, míg ezek a szakemberhiányok a régióra nem jellemzőek. Ez arra enged következtetni, hogy a munkaerő vándorlás során ezekből a szakmákból nagyobb arányban vándorolnak el az EMEA régióba hazánkából. Emellett kiemelném a felsorolásból a vendéglátást, amely országunkban az egyik legnehezebben feltölthető szakma, hiszen a 4. helyre került a kutatásban, az EMEA régióban is 9. helyet foglalja el, de ez is arra enged következtetni, hogy elvándorlás figyelhető meg Magyarországról, a rangsorban elfoglalt helyezésük alapján.

A szakmák kivándorlása mellett fontos említést tenni tudományos munkakörben dolgozók migrációjáról, az agyszívás jelenségéről, amely „a küldő országok produktív tudáselitjének egy része kivándorol a fogadó országokba, tevékenységük gyümölcseitől megfosztva az őket kitanító országot”. [Csanády; 2008] A kiemelkedően képzett munkaerőre is jellemző Magyarországon a kivándorlás, amely minden tudományterületet egyaránt érint. A szakirodalmak szerint a legnagyobb arányban kivándorlók a 30 év alatti PhD fokozattal rendelkező, vagy megszerzés alatt álló személyek. Ez köszönhető annak, hogy a fokozat megszerzésekor jól mutat a jelölt tudományos önéletrajzában az, hogy külföldön vagy külföldi kutatócsoportban dolgozott, és a jól végzett kutatómunka külföldi tudományos állással is

párosulhat, amely elfogadása mellett a fejlett technikai körülmények és a magasabb jövedelem szólhat. [Pálinkó; 2011]

Az agyelszívás mellett szintén súlyos jelenség az agyvesztés (Brain Waste), amely „a képzett emberek akár saját országukban, akár kivándorolva nem tudják szakmájukat gyakorolni, más – akár fizikai – munkára kényszerülnek”. [Csanády; 2008] A magyar migrációban lévőkről is olvashatóak olyan kutatások, amelyek azt mutatják, hogy a diplomával rendelkező emberek más munkakörben magasabb bérért dolgoznak, illetve munkaerőpiacon lévő pályakezdő pályaelhagyók, akik nem tudnak elhelyezkedni a megszerzett diplomájukkal csak más területen.

4. Célországok

A magyar elvándorlók esetében megfigyelhető, hogy jellemzően Nyugat-Európát választják ideiglenes vagy végleges letelepedés céljából. Azonban azt, hogy csak nyugat felé veszik az irányt nem lehet kimondani, hiszen kis számban ugyan, de megtalálhatóak magyarok a Balti országokban, Romániában Bulgáriában és Törökországban is egyaránt.

A kutatás során, jelen esetben is több különböző és eltérő adatbázist lehet találni, a magyarok elhelyezkedéséről. A tanulmány során a legnagyobb elemszámú, relevánsan meghivatkozott adatbázis lett feldolgozva, melynek 2014-es elemeit a következő térkép mutat be.

1. térkép Elvándorolt magyarok elhelyezkedése Európában

Jól kiolvasható, hogy jelentősen kimagasló arányban az Egyesült Királyságot (300 000 fő), Németországot (135 614 fő) és Ausztriát (63 251 fő) választják célországnak a magyarok. A választás oka a kereseti lehetőségeken kívül, több tényezőtől függhet, mint például a közoktatásban tanult első idegen nyelv, amely Egyesült Királyságba történő vándorlást erősíti, illetve a földrajzi- és kulturális közelség, amely jellemzően a német és osztrák régiókba történő migrációt fokozza. Fontos megjegyezni, hogy az osztrák adatok torzítanak, hiszen az országban dolgozókat mutatja be és a határos területekről magas azoknak a száma, akik Magyarországon élnek és ingáznak a két ország között, pontos adatok arról, hogy ténylegesen mennyien élnek kint Ausztriában jelenleg nem állnak rendelkezésre, amely a későbbiekben egy új kutatási lehetőséget biztosít. Magas számban találhatóak magyarok még Szlovákiában 9 920 fő, amely számát – hasonlóan, mint az osztrákoknál – szintén növelik az ingázók, akiket a határ menti ipari létesítményekben foglalkoztatnak. Emellett több ezren választották célországgént Hollandiát (9 245 fő), Spanyolországot (8 935 fő), Svájcot (7 947 fő), Írországot (7 899 fő), Olaszországot (7 749 fő), Franciaországot (7 500 fő), Svédországot (5 547 fő) és Belgiumot (5 486 fő), mely országokat jellemzően a magasabb bér- és életszínvonal miatt választják az elvándorló magyarok. A különböző országok bruttó átlag jövedelmét és annak értékét a következő 2. táblázat mutatja be.

2. táblázat Tényleges egyéni fogyasztás vizsgálata magyar migrációs célországokban

A táblázatból kiolvashatók az országok bruttó átlagbére euróban, a 300 forinton átváltott értéke, illetve a fizetés értéke a vásárlóerő paritás (PPP) szerint, amely az egységes ár nemzetközi piacon való alkalmazását jelenti. [Mankiw; 1999] Jól kiolvasható, hogy a táblázat alapján a migráció mellett döntő személyek közül a várható legnagyobb nettó hozamot Németországban

tudják realizálni, ahol a bemutatott országok közül a legmagasabb a várható nettó jövedelem, illetve annak értéke, a második legnagyobb kereseti érték az Egyesült Királyságban érhető el. A fent bemutatott térképen is látható, hogy a két országban találhatóak legnagyobb számban magyarok. Az ausztriai magyar migráció érdekességét szolgáltat azzal, hogy az ott megkeresett összeget az ingázók vélhetően Magyarországon költik el, ezzel az átlagosnál jóval nagyobb vásárlóerővel rendelkeznek, egy egyszerű számítás alapján az osztrák átlagbér tényleges egyéni fogyasztás Magyarországon 345 779 lenne, amely majdnem háromszorosa hazánk átlagának.

5. Hazaérkezők és nem érkezők száma

A migráció mellett érdemes foglalkozni azzal a kérdéskörrel, hogy mennyien térnek, illetve mekkorára tehető az azoknak a száma, akik várhatóan nem települnek haza. A vizsgálathoz a Központi Statisztikai Hivatal adatai szolgáltak segítségül, melyet a következő 3. táblázat mutat be.

3. táblázat: Hazaérkezők és várhatóan haza nem érkezők száma 2011-2015

Azoknak a bemutatása, akik várhatóan tartósan nem térnek vissza Magyarországra, a legjobban az állampolgárságról lemondottak számával lehet a statisztikai adatbázisokból. A táblából kiolvasható, hogy az adott években alacsony azoknak a száma, akik visszaadták a magyar útlevelüket, de növekedési arányuk jelentősnek mondható, hiszen 2011 és 2015 között ez a negyvenötszörösére növekedett.

A hazaérkezők számát a KSH két csoportra bontotta, egyrészt ideiglenes külföldi távozásból tértek haza – az első fejezetben már bemutatott elvándorlók, akik a migrációs szándékukat bejelentették – illetve hazatérő állampolgárokra, akik nem jelezték, hogy külföldre távoztak. A hazatérő állampolgárok magukba foglalják azokat a személyeket, akik még a múlt század viszontagságai miatt kényszerültek, vagy döntöttek az ország elhagyása mellett. Az adatokból jól látható, hogy elvándorlók mellett jelen esetben is megfigyelhető a növekvő tendencia, amely összegezve a két csoportot – ideiglenesen külföldre távozó és hazatérők – közel hatszoros növekedést mutat az említett időintervallumban. Jól a táblázatban, hogy a hazatérő magyar állampolgárságok esetében 2011 és 2012 között magas növekedés volt megfigyelhető, úgy, mint 2013 és 2015 között, melynek miéértjét egy későbbi kutatás adhat választ.

A hazatértek és a kivándoroltak számát érdemes évenként összevetni egymással, hiszen így megkapható a nettó migráció, amely azt mutatja meg, hogy az adott évben mikén változott Magyarország migrációja, ezt a következő 4. táblázat mutatja be.

4. táblázat: Magyarország "nettó migrációja" a KSH adatai alapján 2011-2015

A táblázatban található adatok a már bemutatott Központi Statisztikai Hivatal adatait tartalmazzák, a „Hazatérők” során az adatok a 3. adattáblában bemutatott „Hazatérő magyar állampolgárok” és az „Ideiglenesen külföldre távozásból visszatérő magyar állampolgárok” sorok adott évi összegéből adódnak. Továbbra is megfigyelhető az, hogy Magyarországra folyamatos elvándorlás jellemző, de a kivándorlás mértéke csökkenő tendenciát mutat, hiszen arányaiban magasabb a hazaérkezők növekedése az elmúlt években. Emellett érdekesség, hogy volt egy olyan év, amikor nagyobb volt a hazatérők száma, vélhetően a 2012-es, amely az előző bekezdésben leírt, kiugróan magas adatemelkedésnek volt köszönhető.

6. Menekültkérelmek Magyarországra

A magyar migráció mellett fontos említést tenni azokról az állampolgárokról, akik hazánkban szeretnének letelepedni és részesei lenni a társadalomnak. Az elmúlt években egy nagy migrációs hullám érte el országunkat, melynek során több százezer letelepedési kérelem érkezett hazánkba, de fontos kiemelni, hogy a migránsok döntően nem cél-, hanem tranzit országnak tekintik Magyarországot. A letelepedési kérelmek számát és azoknak az elbírálását a következő 5. táblázat mutatja be.

5. táblázat: Magyarországi menekültkérelmeknek a száma és azok elbírálása 2010-2015

A táblázat a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (Menekültkérelmek) és az Eurostat (Összes elbírál, pozitív- és negatív elbírálás) adatait tartalmazza, fontos megjegyezni, hogy személyiségi okok miatt az Eurostat kerekítette az adatait, ezért figyelhető meg bizonyos adatok esetében, hogy az összeg magasabb vagy alacsonyabb az összes elbíráltnál.

A táblázatból jól látható, hogy a Magyarországra érkező menekültkérelmek növekvő tendenciát mutatnak, 2010 és 2015 között több, mint nyolcszorosára növekedtek a beadott menekültkérelmek. Az elbírált menekült kérelmek arányaiban is megfigyelhető volt a növekedés 2010 és 2014 között, 2015-ös erőteljes csökkenés mellett. Az elmúlt hat év alatt összesen 239 367 fő jelezte letelepedési szándékát Magyarországon, azonban csak 2 750 esetben kellett bírálatot hozni erről az erre jogosultaknak, hiszen a többi esetben visszavonták a menekültkérelmüket és továbbálltak – vélhetően Nyugat-Európába – vagy visszatértek hazájukba. Ez jól mutatja, azt hogy a külföldről érkező migrációs hullám során Magyarországra, mint tranzit országra tekintettek, nem pedig célországra.

Az elbírált menekültkérelmek, 10,91 %-a kapott pozitív, míg 88,73 % kapott negatív minősítést (fontos hangsúlyozni, hogy az Eurostat a közlés során kerekítette az adatait, ami miatt fordulhat elő, hogy a két szám összege nem éri el a száz százalékot). Az elbírált menekültkérelmek Ázsiából (1170 fő), Európából (785 fő; az Európai Unió kivételével), Afrikából (710 fő) és az amerikai kontinensről (35 fő) érkeztek, amelyek mellett hontalan (5 fő) és ismeretlen (45 fő) állampolgárok is beadták a menekültkérelmüket. Az elbírált menekültkérelmeknek számát és a küldő országot a következő 2. térkép mutatja be.

2. térkép: Magyarországra érkező elbírált menekültkérelmek száma küldő országok szerint 2010-2015

A térképen jól látható, hogy az évek során a legtöbb kérelem Koszovóból (660 fő), Afganisztánból (550 fő), Pakisztánból (235 fő), Nigériából (165 fő) és Algériából (145 fő) érkezett. Emellett magas volt még a száma Szíriából (85 fő) és Szenegálból (85 fő) érkezett kérelmeknek a száma. Az Európából érkező menekültkérelmek a fent említett Koszovón kívül Albániából, Macedóniából, Oroszországból, Szerbiából, Törökországból és Ukrajnából érkeztek, míg az Európán kívüli menekültkérelmek jellemzően Ázsiából, Észak- és Közép-Afrikából érkeztek. Illetve érdekes adat, hogy az amerikai kontinensről az összes menekültkérelem Kubából érkezett. Az elbírálás során nem volt megfigyelhető az a tendencia, hogy azokban az országokban volt a legmagasabb a pozitív elbírálások száma, ahonnan a legtöbb kérelem érkezett be. A pozitívan elbírált kérelmek számát és a küldő országot a következő 3. térkép mutatja be.

3. térkép: Magyarországra érkező pozitív elbírálásban részesült menekültkérelmek száma küldő országok szerint 2010-2015

Jól látható, hogy az adott időszakban a pozitívan elbírált kérelmek kontinensek szerinti megoszlásában Ázsiából a legtöbben 240 fő, Európából 25 fő, Afrikából 20 fő Amerikából 5 fő, illetve tíz ismeretlen származású személy is kapott letelepedési engedélyt Magyarországon. A legtöbb pozitívan elbírált kérelem Afganisztánból érkezett (165 fő), amelyet a Genfi egyezményre hivatkozva kaptak meg a kérelmezők. Emellett Irakból (20 fő) Koszovóból (15 fő) és Szíriából (35 fő) érkező kérelmeket fogadtak el nagyobb arányban, szintén a Genfi egyezményre hivatkozva. A fent említett négy ország adja a befogadottak 78,33 %-át.

Összegzés

A tanulmány során bemutatásra kerültek a magyar migráció sajátosságai. A szakirodalmi áttekintés során bepillantást engedett a migráció új klasszikus nézeteibe. Bemutatásra került, hogy a különböző statisztikai hivatalok módszertanában lévő eltérések nagy mennyiségű differenciát mutatnak az adatokban, így a magyar migrációról pontos adatokkal nem lehet szolgálni, csak a trendek változásából arányosítani. Ennek alapján a tanulmány szemléltette, hogy Magyarországon az elvándorlás növekedő tendenciát mutat az elmúlt években, amely komoly társadalmi és gazdasági kihívást okozhat a közeljövőben. Ilyen kihívás lehet a képzett munkaerő elvándorlás is, amelyből jól látható, hogy a tudományos területen tevékenykedő gyakran döntenek a külföldi munkavállalás mellett, csakúgy, mint az évek során hiányszakmává avanszált munkakörök. Illusztrálva lettek azok az országok, amelyek célországként szolgáltak az elvándorolt magyarok számára és az a feltételezés is, hogy mi állhat választás mögött. Emellett bemutatásra került azoknak a száma, akik az évek során lemondtak az állampolgárságukról, ezzel valószínűsíthetően nem akarnak visszatérni és újra letelepedni Magyarországon, illetve azok, akik hazatértek, mindkét esetben növekvő tendencia volt megfigyelhető. Továbbá a ki- és bevándorlás adataiból kiszámolásra került a „nettó migráció”, melynek során látható, hogy nagyobb mértékű a kifelé, mint a befelé irányuló népmozgás, de a kettő különbsége csökkenő tendenciát mutat. Végezetül, szemléltetve lett a Magyarországra történő nem magyar állampolgárok legális bevándorlása, melyet a benyújtott menekültkérelmek elbírálása alapján lett elemezve. Az adatokból valószínűsíthető, hogy az elmúlt évek migrációs hullámai során érkező menekültek tranzit országként tekintenek hazánkra.

Irodalom